Περιήγηση

Πόσο απέχει η Λαπωνία από την Ελλάδα; Ακριβώς δυο αλλαγές αεροπλάνου και 4,5 ώρες πτήσης. Στην παγκοσμιοποιημένη πραγματικότητα όμως, όσα συμβαίνουν εκεί μας επηρεάζουν άμεσα, όπως συνειδητοποιήσαμε τον προηγούμενο Μάρτιο, ακολουθώντας το The Lifetime Experience σε ένα μαγευτικό ταξίδι δρόμου στην Βόρεια Ευρώπη. Η αφορμή ήταν η φωτογραφική αποτύπωση του Βόρειου Σέλαος. Το αποτέλεσμα όμως ξεπέρασε κάθε προσδοκία.

Η γοητεία του Βορρά

"Κανείς δεν θα προστατέψει κάτι για το οποίο δε νοιάζεται, και κανείς δεν θα νοιαστεί για κάτι που δεν γνωρίζει"

Sir David Attenborough

ΚΕΙΜΕΝΟ - ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ
ikonderma@hotmail.com
www.planetikon.gr

Καθώς το σκοτάδι πέφτει στην Kiruna δημιουργεί ατμοσφαιρικές εικόνες.

Έχετε ποτέ βρεθεί σε ένα χιονισμένο βουνό; Η αίσθηση που δίνει το κατάλευκο χιόνι, η σχεδόν παιδική διάθεση που ξυπνά μέσα μας να τρέξουμε και να παίξουμε μαζί του, να φτιάξουμε χιονανθρώπους και να παίξουμε χιονοπόλεμο δεν δείχνουν παρά την μαγεία που ασκεί το ψυχρό, παγωμένο κλίμα επάνω μας. Αυτή η καταπληκτική αλχημεία της μετατροπής του νερού σε πάγο μεταμορφώνει την πραγματικότητα σε παραμύθι και μας καλεί να συμμετέχουμε σε μια από τις πιο εντυπωσιακές ιεροτελεστίες της φύσης.

Στα δικά μας γεωγραφικά πλάτη η εμπειρία του χιονιού και του πάγου είναι συνυφασμένη με τον χειμώνα και τα μεγάλα υψόμετρα. Κανείς θα πρέπει ενεργητικά να αναζητήσει την περιπέτεια του χιονιού είτε σκαρφαλώνοντας στα ψηλά βουνά, είτε ζώντας σ' ένα ορεινό χωριό τον χειμώνα είτε κάνοντας μια αναζωογονητική βόλτα στη χειμωνιάτικη εξοχή τις μέρες με «κακό» καιρό. Στη Σκανδιναβία πάλι οι άνθρωποι πιστεύουν οτι... *«δεν υπάρχει κακός καιρός, αλλά λάθος ρούχα»*. Κι αυτό βέβαια δεν είναι παρά μια από τις πολλές προσαρμογές που το είδος μας έχει ενσωματώσει προκειμένου να εγκατασταθεί και να επιβιώσει σε ένα από τα πιο εχθρικά κι αφιλόξενα περιβάλλοντα του πλανήτη, στον **Απώτατο Βορρά.**

Όταν λοιπόν ο φωτογράφος της **Canon Μπάμπης Γκιριτζιώτης** και η ομάδα **The Lifetime Experience,** με τους οποίους είχα ξαναβρεθεί στα Τζουμέρκα και την Βάλια Κάλντα, μου είπαν οτι οργανώνουν ένα φωτογραφικό οδοιπορικό στην βόρεια Σκανδιναβία για να αποτυπώσουν το βόρειο σέλας, δεν είχα να σκεφτώ τίποτε, ήθελα να είμαι εκεί. Τον Μάρτιο του 2020 λοιπόν, λίγο πριν το γενικό «λουκέτο» λόγω της πανδημίας, μια ομάδα 12 Ελλήνων, μαζί κι εγώ,

ξεκινήσαμε γι' αυτό το παγωμένο ταξίδι δρόμου, κυνηγώντας το όνειρό μας, να χορέψουμε κάτω από τις φευγαλέες λάμψεις της **Aurora borealis,** όπως λέγεται το σέλας στα λατινικά, της Αυγής του Βορρά.

Καθώς το αεροσκάφος της SAS προσεγγίζει την βόρεια σουηδική πόλη της **Kiruna**, κοιτάζω αχόρταγα έξω από το παράθυρο του αεροπλάνου προσπαθώντας να σχηματίσω τις πρώτες εντυπώσεις. Έχουν περάσει 14 χρόνια από την τελευταία φορά που πάτησα στην βόρεια Σκανδιναβία και πολλά έχουν αλλάξει, κυρίως στον τρόπο που βλέπω πια τα πράγματα. Ένα γιγάντιο ψηφιακό θερμόμετρο μας καλωσορίζει στο αεροδρόμιο, **-22 C°.** Οι αεροσυνοδοί μας προειδοποιούν να είμαστε προσεκτικοί καθώς κατεβαίνουμε τη σκάλα του αεροπλάνου και πατάμε το σκληρό σαν πέτρα, παγωμένο έδαφος. Οι πρώτες βαθιές ανάσες και ο αψύς, παγωμένος αέρας αναζωογονεί ψυχή και σώμα. Διασχίζουμε γρήγορα την κατάφωτη, πολύχρωμη σάλα του αεροδρομίου, παίρνουμε αποσκευές και, πριν το καταλάβουμε, είμαστε με το νοικιασμένο μας όχημα στον δρόμο για το **Abisko**, τον πρώτο σταθμό του ταξιδιού. Ο άδειος παγωμένος δρόμος μοιάζει ακόμη πιο εχθρικός στο σκοτάδι του μεσονυκτίου, ενώ τα φώτα της Kiruna χάνονται πίσω μας σ΄ένα σουρεαλιστικό σκηνικό ομίχλης και αντανακλάσεων, όμοια με μια απόκοσμη διαστημική βάση. Κι εγώ, από τη θέση του συνοδηγού, ψάχνω στον σκοτεινό ουρανό για ένα μαγικό σημάδι. «Νά το, εκεί! Το σέλας!»

Το βανάκι μας σταματά όπως όπως στην άκρη του δρόμου κι εμείς βγαίνουμε σαν τρελοί από τον ενθουσασμό μας, αψηφώντας τους **-27 C°**, με τις φωτογραφικές μας μηχανές ανά χείρας, για ν' απαθανατίσουμε το απόμακρο λαμπύρισμα στον ουρανό, με απογοητευτικά αποτελέσματα. Όμως η μαγεία του βορρά έχει αρχί-

Η πόλη Kiruna της βόρειας Σουηδίας οφείλει την ύπαρξή της στο μεγαλύτερο ορυχείο σιδηρομεταλλεύματος στον κόσμο.

Βράδυ στην πόλη της Kiruna.

Η μαγική ατμόσφαιρα της παγωμένης αρκτικής νύχτας.

σει να μας τυλίγει. Και μας συνεφέρνει ένα περαστικό Volvo που σταματά δίπλα μας κι ο οδηγός του μας ρωτά εμφατικά αν όλα είναι καλά. Και μόνο τότε συνειδητοποιούμε το πού είμαστε.

Ο σκληρός σκανδιναβικός χειμώνας δεν συγχωρεί τους απροετοίμαστους κι αυτό οι ντόπιοι το γνωρίζουν πολύ καλά. Ο οδικός κώδικας επιβάλλει το να σταματά κανείς όταν συναντά ένα ακινητοποιημένο όχημα γιατί η παροχή βοήθειας μπορεί να αποδειχτεί σωτήρια. Όπως επίσης όλοι εδώ γνωρίζουν οτι πριν από μια διαδρομή επιβάλλεται να έχει κανείς στο αυτοκίνητο ζεστά χειμωνιάτικα ρούχα, τρόφιμα, φτυάρι, φακούς. Τα λάστιχα είναι αυξημένης πρόσφυσης, πολλά με μικρά καρφάκια, και το γέμισμα του ρεζερβουάρ γίνεται με κάθε ευκαιρία, ώστε ο κινητήρας να μπορεί να λειτουργεί σε μια ενδεχόμενη ακινητοποίηση για να παρέχει ζέστη στους επιβάτες μέχρι να έρθει βοήθεια. Αν δεν είναι κάποιος προετοιμασμένος κατάλληλα, και με την εξωτερική θερμοκρασία στους -30, τα περιθώρια επιβίωσης στενεύουν.

Μετά από μια διαδρομή δυο ωρών φτάνουμε στο σημείο της διανυκτέρευσης, στο **Abisko Mountain Lodge**. Καθώς μπαίνουμε στον μικρό οικισμό στις 2 τα χαράματα το σκηνικό είναι απόκοσμο. Δεν κυκλοφορεί ψυχή, μόνο παγωμένοι δρόμοι κάτω από το πορτοκαλί φως των φαναριών. Τα σπίτια χιονοσκεπή, με παράθυρα χωρίς παντζούρια και μόνο μικρά χαριτωμένα φωτιστικά στο πρεβάζι αναμμένα, να δείχνουν οτι άνθρωποι κατοικούν εκεί και να δίνουν την υπόσχεση της ζεστασιάς. Σύντομα μοιραζόμαστε στα ξύλινα σπιτάκια μας και γνωρίζουμε τον σκανδιναβικό τρόπο φιλοξενίας: κλειδιά κι αναλυτικές οδηγίες σε ένα κουτί έξω, σεντόνια και σκεπάσματα στις ντουλάπες μέσα και κρεβάτια άστρωτα για να ετοιμάσει ο καθένας το δικό του, όλα λειτουργικά, σπαρτιάτικα και πεντα-

Σκανδιναβική ατμόσφαιρα, καφές και μηλόπιτα στο παλιό σχολείο που πιά έγινε καφέ-εστιατόριο, κάπου στην νορβηγική επαρχία.

κάθαρα. Μια τελευταία ματιά έξω από το παράθυρο για να ρουφήξω τη μαγική παγωμένη βόρεια νύχτα, με την Aurora να χορεύει μακριά στον βόρειο ορίζοντα, κι ύστερα χάνομαι σ' έναν βαθύ αναζωογονητικό ύπνο.

Μια ηλιόλουστη μέρα κι ένα γερό πρωινό με όλα τα καλούδια του βορρά μας γεμίζει ενέργεια κι όρεξη. Μας περιμένει μια απαιτητική οδική διαδρομή περίπου δέκα ωρών μέχρι τον προορισμό μας για το επόμενο τριήμερο, το γραφικό ψαροχώρι **Sund** στα νορβηγικά νησιά **Lofoten**. Ωστόσο η εναλλαγή των εικόνων και η μαγεία της αρκτικής φύσης φροντίζουν το ταξίδι μας να είναι απόλαυση για την ψυχή και τα μάτια. Και πρώτα απ' όλα οι καιρικές συνθήκες: από τον χλωμό πρωινό ήλιο στο σουηδικό Abisko στην πυκνή ομίχλη στα ορεινά σύνορα με τη Νορβηγία, που γρήγορα μετατρέπεται σε πυκνή χιονόπτωση για να ξαναβγεί ο ήλιος όταν προσεγγίζουμε την θάλασσα, με τη θερμοκρασία να ανεβαίνει από τους -20 στους -7!

Εκτυφλωτικό λευκό του χιονιού, σταχτόγκριζο και χρώμα σκουριάς στους γεμάτους σιδηρομετάλλευμα απότομους βράχους των νορβηγικών βουνών, απαλό γαλάζιο στον ουρανό όταν παραμερίζει η ομίχλη, αστραφτερό χρυσό καθώς ο ήλιος χαμηλώνει στον ορίζοντα και βουτά τη φύση στην περιζήτητη για τους φωτογράφους golden hour, φωτεινό ροζ και ιώδες καθώς σουρουπώνει. Όλα αυτά τα χρώματα περιλούζουν παγωμένες λίμνες και ποτάμια, αντικατοπτρίζονται στην ακύμαντη επιφάνεια της θάλασσας περίκλειστων φιορδ και ακροβατούν πάνω σε απότομες, άγριες βραχώδεις κορυφές. Την διαδρομή κάνουν πιο ενδιαφέρουσα οι πολυάριθμοι Θαλασσαετοί (*Haliaetus albicilla*), τα μεγαλύτερα ημερόβια αρπακτικά της Ευρώπης των οποίων η Νορβηγία φιλοξενεί τον μεγαλύτερο και υγιέστερο ευρωπαικό πληθυσμό (περίπου 2.500 ζεύγη, για σύγκριση στην Ελλάδα αναπαράγονται μόνο 5 ζεύγη).

Παρά τις δύσκολες καιρικές συνθήκες, η ζωή συνεχίζεται κανονικά. Οι άνθρωποι προσαρμόζονται στο περιβάλλον, ή μήπως το αντίστροφο.

Πάγος και πέτρα ορίζουν το αυστηρό και εντυπωσιακό νορβηγικό τοπίο του χειμώνα.

Καθώς ο ήλιος δύει, η μετάβαση στην «χρυσή» και την «μπλε» ώρα εμπνέει τον φωτογράφο.

Τα μαγικά χρώματα της δύσης στο Αρκτικό κύκλο.
Η «χρυσή ώρα» πλησιάζει καθώς ο ήλιος δύει.

Αντανακλάσεις στο ακύμαντο νερό του φιορδ.
Το εκτυφλωτικό λευκό τοπίο αναδεικνύεται από τον χειμωνιάτικο ήλιο.

Στην παραλία δεκάδες φωτογράφοι προετοιμάζονται για το υπερθέαμα του σέλαος.

Η κούραση είναι έντονη καθώς φτάνουμε στο **Sund,** στον μυχό ενός προστατευμένου από την ανοχτή θάλασσα κόλπου, και το σκοτάδι έχει πέσει. Ο ενθουσιασμός μας όμως με την απίθανα γραφική «ψαροκαλύβα» της διαμονής μας και μια ειδοποίηση στο κινητό για αυξημένη πιθανότητα παρατήρησης του σέλαος εκείνο το βράδυ δεν αφήνει περιθώρια: πυρετώδης προετοιμασία για νυχτερινή φωτογραφική εξόρμηση. Διπλά χοντρά ισοθερμικά, διπλά γάντια, διπλές κάλτσες, μάσκες και σκούφοι, τεχνικά παντελόνια και πανωφόρια, η τελευταία λέξη της ορεινής και χειμερινής ενδυματολογίας επιστρατεύονται γιατί ο Μπάμπης μας το ξεκαθάρισε: το να φωτογραφίσεις την Aurora δεν είναι στιγμιαία υπόθεση. Θέλει υπομονή, επιμονή και κυρίως καλή προετοιμασία. Και δεν εννοούμε μόνο την φωτογραφική προετοιμασία, η οποία επίσης περιλαμβάνει φωτογραφική μηχανή με δυνατότητα χειροκίνητων ρυθμίσεων και μακροχρόνιας έκθεσης, ευρυγώνιο φακό με ανοιχτό διάφραγμα για να είναι φωτεινός, σταθερό τρίποδο στήριγμα για υποστήριξη της μηχανής και καθαρή «ακούνητη» εικόνα, καλώδιο shutter release για εύκολο χειρισμό, φακό κεφαλής για να βλέπει κανείς στο σκοτάδι που βαδίζει, που στήνει την μηχανή του και τι παραμέτρους ρυθμίζει.

Όλα αυτά όμως δεν έχουν καμιά αγχωτική επίδραση πάνω μας μόλις βρισκόμαστε στην παραλία **Flakstad**, στην βόρεια ακτή του νησιού, κι αφηνόμαστε στην μαγεία της αρκτικής νύχτας. Μαζί μ΄εμάς δεκάδες άλλοι, επίδοξοι φωτογράφοι και φυσιολάτρες που το να δουν το σέλας είναι γι' αυτούς όνειρο ζωής, το επιστέγασμα της επίσκεψης στην χειμωνιάτικη αρκτική ή εμμονή κι εθισμός, μια που κυνηγάνε την Aurora σε διάφορα μέρη του Βορρά. Η παραλία είναι ολόλαμπρη καθώς το δυνατό φεγγαρόφως αντανακλάται στους χιονισμένους βράχους της

ακροθαλασσιάς. Με πολύ προσεκτικό βηματισμό προσπαθεί ο καθένας μας να βρει μια πλεονεκτική τοποθεσία για να στήσει την μηχανή του. Κι όταν τη μια βυθίζεται το πόδι σε μισό μέτρο χιόνι και την άλλη γλυστρά πάνω στο λεπτό στρώμα παγωμένου νερού που καλύπτει τα βότσαλα της ακτής, η υπόθεση έχει την αδρεναλίνη της. Σύντομα όμως έρχεται η αποζημίωση. Καθώς έχω στήσει τον εξοπλισμό και σαρώνω εναγωνίως τον βόρειο ορίζοντα, μια αχνή κιτρινοπράσινη γραμμή εμφανίζεται ψηλά στον ουρανό. Πριν προλάβω να συνειδητοποιήσω τι συμβαίνει, τα φώτα δυναμώνουν και πληθαίνουν κι αρχίζουν τον χορό τους πάνω από τα κεφάλια μας. Σουρεαλιστικές γιγάντιες φωτεινές κουρτίνες λικνίζονται γοργά 100 χιλιόμετρα ψηλά στην ατμόσφαιρα βυθίζοντας το τοπίο σε μια υποβλητική αχλή και τον φωτογράφο σε μια μυσταγωγική διαδικασία: Καδράρω, ανοίγω το διάφραγμα όσο γίνεται, εστιάζω στο άπειρο, ρυθμίζω τον χρόνο έκθεσης και την ευαισθησία ISO και ξεκινάω. Κλικ, κλικ, κλικ. Και προσεύχομαι. Κι επειδή το σέλας είναι ένα φαινόμενο που καταλαμβάνει όλο τον ουράνιο θόλο κι επειδή είναι φευγαλέο και η ζωή είναι μικρή και πόσες φορές άραγε θα το ξαναζήσω αυτό και με τη φωτογραφία κανείς παρασύρεται και χάνει τη στιγμή, κάνω διαλείματα. Για να απολαύσω το φωτεινό υπερθέαμα, να ακούσω τους υποτιθέμενους ήχους που παράγει, να μαγευτώ ολοκληρωτικά από το υπερφυσικό διαστημικό πέπλο που αγκαλιάζει τη γη. Κάπως έτσι πρέπει να ένιωσαν και οι πρώτοι άνθρωποι που το αντίκρυσαν.

Οι αρχαίοι Γροιλανδοί πίστευαν ότι το Σέλας είναι η προσπάθεια των προγόνων να επικοινωνήσουν με τους ζωντανούς. Οι Νορβηγοί τα έβλεπαν ως γριές γυναίκες που χορεύουν. Και οι Λάπωνες ως τον κυματισμό της ουράς μιας αρκτικής αλεπούς καθώς αυτή τρέχει σαν αστρα-

Το Βόρειο Σέλας ψηλά πάνω από το Reine. Η οπτική πανδαισία καταλαμβάνει το σύνολο του ουράνιου θόλου.

Ο «χορός» της Aurora borealis ψηλά στον ουρανό αιχμαλωτίζει τα μάτια και την φαντασία.

Τα γραφικά ψαροχώρια των Lofoten όπως το Hamnoy και το Reine, είναι χάρμα οφθαλμών κάθε εποχή του χρόνου.

πή στην αχανή χιονισμένη τούνδρα. Η σύγχρονη επιστήμη είναι ωστόσο ξεκάθαρη. Το σέλας δημιουργείται όταν ηλεκτρικά φορτισμένα σωματίδια που εξαπολύει ο ήλιος ως ηλιακό άνεμο έλκονται και απορροφώνται από τους γεωμαγνητικούς πόλους και εισέρχονται στην ατμόσφαιρα. Εκεί αλληλεπιδρούν με άτομα οξυγόνου και αζώτου στα οποία μεταφέρουν την ενέργειά τους, κι εκείνα με τη σειρά τους την εκπέμπουν ως φωτεινή ενέργεια. Το χρώμα αυτού του φωτός είναι συνήθως πρασινωπό, μπορεί όμως αναλόγως του υψομέτρου και του γεωγραφικού πλάτους να είναι ιώδες ή κόκκινο. Την ονομασία Aurora borealis φέρεται να χρησιμοποίησε πρώτος ο Γαλιλαίος (ή κατά άλλους ο γάλλος αστρονόμος Pierre Gassendi) όταν είδαν το σέλας της 12ης Σεπτεμβρίου του 1621 που ήταν τόσο ισχυρό ώστε να φαίνεται στη νότια Ευρώπη.

Το βόρειο σέλας δεν είναι κάθε φορά ίδιο, μια που εξαρτάται από την ηλιακή δραστηριότητα. Το σχήμα δε που βλέπει ο γήινος παρατηρητής εξαρτάται από την θέση παρατήρησης και την προοπτική που αυτή προσφέρει. Αν μπορούσαμε να δούμε το σέλας από το διάστημα, αυτό θα είχε το σχήμα μιας φωτεινής οβάλ κορώνας (auroral oval) που στεφανώνει τον πλανήτη μας στους δυο γεωμαγνητικούς του πόλους, βόρειο και νότιο, οι οποίοι κατά προσέγγιση συμπίπτουν με τους γεωγραφικούς πόλους. Για να δούμε λοιπόν το σέλας πρέπει να βρεθούμε μια ανέφελη σκοτεινή νύχτα κάτω από την οβάλ κορώνα του και να κοιτάξουμε ψηλά. Κλασσικές τοποθεσίες για να δει κανείς την Aurora borealis είναι η βόρεια Σκανδιναβία, η Ισλανδία, ο βόρειος Καναδάς, η Αλάσκα, η Γροιλανδία και τα νησιά του Βόρειου Παγωμένου Ωκεανού (Σπιτσβέργη, Νέα Γη).

Εκείνο το βράδυ στα **Lofoten** της Νορβηγίας όλοι μας εθιστήκαμε στην απόκο-

σμη λάμψη της Ωρόρας που αιχμαλώτισε το μυαλό μας και το βλέμμα μας, και πια ξέραμε οτι θα την ψάχνουμε για πάντα. Ευτυχώς θα την ξαναβλέπαμε την επόμενη μόλις νύχτα...

Η νέα ημέρα ξεκινά με μια ενθουσιασμένη ομάδα, έτοιμη να ξεχυθεί για την εξερεύνηση του απαράμιλλα όμορφου τοπίου των Lofoten. Τα νησιά αυτά έχουν μια προνομιούχα θέση καθώς απλώνονται στη Νορβηγική θάλασσα. Γέφυρες τα συνδέουν μεταξύ τους κι έτσι μπορεί κανείς να τα δεί όλα χωρίς να μπει σε πλεούμενο. Η γεωμορφολογία τους με τα απόκρημνα βουνά να φτάνουν ως τις ακτές τους, τα χιόνια τον χειμώνα να καλύπτουν τα πάντα και τους οικισμούς τους να είναι ομοιόμορφα βαμμένοι στο χρώμα του κρόκου ή του βύσσινου τα κάνουν από τα πιο φωτογενή μέρη που έχω δει. Και η ιστορία των νησιών αυτών και των κατοίκων τους περιστρέφεται γύρω από ένα και μοναδικό θέμα: την αλιεία του βακαλάου.

Εδώ έχουν βρεθεί ίχνη ανθρώπινης παρουσίας 6.000 ετών, ενώ οι Βίκιγκς είχαν εδώ ένα από τα πιο σημαντικά τους αρχηγεία σχεδόν 1.000 χρόνια πριν. Κι αυτό οφείλεται σ' αυτό το θαύμα της φύσης: κάθε Γενάρη και ως τον Απρίλη τεράστια κοπάδια βακαλάων καταφθάνουν από τον βόρειο ωκεανό στα ανοιχτά των νησιών. Έρχονται εδώ για να αναπαραχθούν καθώς τα νερά είναι πιο ζεστά εξαιτίας του Ρεύματος του Κόλπου. Ο αριθμός τους είναι τέτοιος που η αλιεία τους υπήρξε η κινητήρια δύναμη ώστε να δημιουργηθεί το νορβηγικό κράτος και οι βίκιγκς να ταξιδέψουν με τα πλοία τους στην Αμερική 500 χρόνια πριν τον Κολόμβο. Για να μπορέσουν όμως οι άνθρωποι να εκμεταλλευτούν τα ψάρια σε τέτοια κλίμακα έπρεπε να επινοήσουν τρόπο συντήρησης. Έτσι εφάρμοσαν την αποξήρανση κρεμώντας τα ψάρια σε ατελείωτες σειρές από υπαίθρια ξύλινα ξηραντήρια όπου ο παγωμένος θαλασσινός αέρας στεγνώνει την σάρκα για μήνες.

Η αποξήρανση των βακαλάων, ένας τρόπος συντήρησης των ψαριών. Ο παγωμένος νορβηγικός αέρας στεγνώνει για μήνες την σάρκα των ψαριών.

Το Hamnoy είναι ένα από τα πιο φωτογενή ψαροχώρια των νησιών Lofoten.

Μετά οι βακαλάοι συγκεντρώνονται, διαχωρίζονται σε 8 ποιότητες και επεξεργάζονται σε εργοστάσια κι εξάγονται. Ο μεγαλύτερος πελάτης είναι η Ιταλία. Τίποτε δεν πάει χαμένο, η σάρκα εξάγεται σε όλο τον κόσμο και μαγειρεύεται στα καλύτερα εστιατόρια, το συκώτι δίνει το πολύτιμο μουρουνέλαιο, το χαβιάρι χρησιμοποιείται σαν εκλεκτός μεζές ή σάλτσα και τα κεφάλια των ψαριών γίνονται δημοφιλή στην Σκανδιναβία σνακ ή ζωοτροφή. Στο **Hamnoy**, το **Reine** και το **Å** (νομίζω το πιο σύντομο τοπωνύμιο που έχω δει) βυθιζόμαστε (και γευστικά) στην κουλτούρα του βακαλάου, επισκεπτόμαστε τα τοπικά μουσεία που αναπαριστούν τη ζωή των ανθρώπων εκεί έναν αιώνα πριν και μαγευόμαστε από το φως και τα χρώματα. Και η επανάκαμψη του σέλαος το ίδιο εκείνο βράδυ πάνω από το Reine ήρθε σαν φυσικό επιστέγασμα μιας τέλειας χειμωνιάτικης ημέρας.

Το ταξίδι μας όμως συνεχίζεται, μας περιμένει η φινλανδική **Λαπωνία** για να γνωρίσουμε άλλη μια απόχρωση του τρόπου ζωής του Βορρά. Τα χιλιόμετρα στο επίπεδο φινλανδικό τοπίο φεύγουν πιο δύσκολα. Εδώ δεν υπάρχουν τα μεγαλόπρεπα βουνά της Νορβηγίας και τα πολυσχιδή φιορδ. Η χώρα των χιλίων λιμνών έχει μετατραπεί σε ένα ατελείωτο επίπεδο παγοδρόμιο που το διακόπτουν μικρές και μεγάλες συστάδες κωνοφόρων. Ομίχλη, χιόνι, χνωτισμένα παράθυρα, σπάνια σπίτια και αραιά και που κάποιος κύκνος ή μπούφος που πετά περαστικός και μου τραβά την προσοχή. Τα πολύχρωμα βενζινάδικα είναι οι σταθμοί ξεκούρασης κι ανεφοδιασμού στην μακριά και σχετικά βαρετή διαδρομή ως το Ροβανιέμι, την πρωτεύουσα της Φινλανδικής Λαπωνίας.

Εδώ είναι ο άνθρωπος που φέρνει την φύση στα μέτρα του. Το **Ροβανιέμι** είναι η τουριστική Μέκκα του Βορρά. Όλα τα αμφιβόλου γούστου τουριστικά κλισέ είναι εδώ, χωριά του Αη Βασίλη και βόλτες με έλκηθρα με σκυλιά και ταράνδους, snow mobile περιπέτειες και βόλτες στα γύρω δάση. Η πόλη που κάπκε συθέμελα

Η αλιεία και επεξεργασία του μπακαλιάρου είναι ζωτικής σημασίας για τους Νορβηγούς.

Το χωριό Å στην άκρη των νησιών Lofoten είναι σχεδόν ολόκληρο ένας οικισμός μουσείο, αφιερωμένο στην αναπαράσταση της ζωής παλαιότερα. Η αλιεία του μπακαλιάρου ήταν και είναι η αποκλειστική ασχολία των κατοίκων.

Η βόλτα πάνω στο έλκηθρο που το σέρνουν σκυλιά Χάσκυ είναι μια δημοφιλής τουριστική δραστηριότητα στην Λαπωνία. Κάποτε όμως ήταν η μόνη δυνατότητα μετακίνησης για τους κατοίκους του Βορρά.

το 1944 με την αποχώρηση των Γερμανών ξαναχτίστηκε σε σχέδιο του φημισμένου φινλανδού σχεδιαστή και αρχιτέκτονα Alvar Aalto και το σχήμα της θυμίζει κεφάλι ταράνδου. Λίγο έξω από την πόλη όμως η φύση ξανακερδίζει την παρτίδα.

Ατελείωτα δάση από πεύκα, έλατα και συμήδες δημιουργούν λαβύρινθους που σε συνδυασμό με τη χιονισμένη γη και τον γκρίζο ουρανό αποπροσανατολίζουν. 75% της χώρας καλύπτεται από δάση, η υψηλότερη δασοκάλυψη στην Ευρώπη, και μέχρι πρόσφατα η βιομηχανία ξύλου και χαρτιού ήταν ο βασικός πυλώνας της φινλανδικής οικονομίας. Υλοτομία, αλιεία σολωμού, εκτροφή ταράνδων, όλα αυτά αποτελούσαν τις παραδοσιακές ασχολίες των Λαπώνων. Οι Λάπωνες (**Sami**) είναι οι μόνοι επίσημα αναγνωρισμένοι αυτόχθονες στην Ευρωπαική ήπειρο. Μαζί με τους **Inuit** της Γροιλανδίας και τους **Nenets** της Σιβηρίας αποτελούν τους ιθαγενείς κατοίκους των αρκτικών περιοχών της Γης. Περίπου 70.000 επιβιώνουν σήμερα μοιρασμένοι στην βόρεια Σκανδιναβία και την Ρωσσία. Περίπου 10.000 ζουν στην Φινλανδία, έχουν τις παραδόσεις, τις ενδυμασίες και τη γλώσσα τους, πλέον όμως ζουν σαν οποιονδήποτε άλλο δυτικό. Εξάλλου η σημερινή Φινλανδία δεν είναι το απομονωμένο κράτος στις βόρειες παρυφές της Ευρώπης, είναι μια χώρα δυναμική , ανοιχτή, σαν σταυροδρόμι ανάμεσα στην Ευρώπη, την Ρωσσία και την Άπω Ανατολή, που πολλοί ξένοι την έχουν κάνει πια πατρίδα τους. Όπως ο Γιώργος Φραντζόγλου από την Ελλάδα που ζει εδώ τα τελευταία χρόνια μαζί με τη γυναίκα και τα παιδιά του.

Ο Γιώργος δουλεύει εδώ στον τομέα του

τουρισμού και μας δίνει πολύτιμες πληροφορίες για τον τόπο και τους ανθρώπους. Κανονίζει για μας μια μέρα στην Λαπωνική ύπαιθρο, όπου έχουμε την ευκαιρία να γνωρίσουμε τα **Χάσκυ**, τα σκυλιά-μεταφορείς, χάρη στα οποία ο άνθρωπος κατάφερε να κατακτήσει τον αφιλόξενο Βορρά. Το να κουμαντάρει κανείς ένα έλκηθρο που το σέρνουν 6 παθιασμένα σκυλιά-δρομείς είναι σχετικά εύκολο, άκρως διασκεδαστικό, και στιγμές-στιγμές μια ένεση αδρεναλίνης, καθώς τα ζώα ανηφορίζουν αγκομαχώντας ή κατηφορίζουν ορμητικά σαν να κυνηγάνε ένα φανταστικό θήραμα μπροστά τους. Δεν είναι πια τα Χάσκυ το κύριο μεταφορικό μέσο εδώ, όμως η εκτροφή τους για λόγους αναψυχής συντηρεί λίγο από τον μύθο τους. Από τη φύση τους ανταγωνιστικά, επίμονα, προικισμένα με δύναμη κι αντοχή καταφέρνουν να καλύπτουν τεράστιες αποστάσεις, μεγαλύτερες από 50 χιλιόμετρα μέσα σε μια μέρα κουβαλώντας φορτία δεκάδων κιλών. Οι ντόπιοι νομάδες εκτροφείς ταράνδων βασίζονταν σε αυτά, τα αγαπούσαν και τα τιμούσαν, ήταν οι αχώριστοι σύντροφοί τους στον αγώνα με τα στοιχεία της φύσης. Κι άρρηκτα συνδεδεμένα με έναν τρόπο ζωής που χάνεται. Το ίδιο συμβαίνει και με τους Ταράνδους. Από τη νομαδική κτηνοτροφία των ημιάγριων κοπαδιών που ακολουθούσαν τους φυσικούς κύκλους και μετακινούνταν σε τεράστιες εκτάσεις έχουν περάσει στην απόλυτα ελεγχόμενη με μοντέρνα μέσα κτηνοτροφία, που εξαρτάται όλο και λιγότερο από τον αστάθμητο παράγοντα που λέγεται κλίμα.

Σύμφωνα με υπολογισμούς, το κλίμα στην Αρκτική θερμαίνεται 2 ως 4 φορές πιο γρήγορα σε σχέση με άλλες περιοχές της γης. Η Αρκτική ζώνη οριοθετείται βόρεια από τον 66° παράλληλο. Εδώ, εξ'ορισμού, η μέση θερμοκρασία του θερμότερου μήνα, του Ιουλίου, είναι 10 βαθμοί Κελσίου. Μία τουλάχιστον ημέρα του χρόνου ο ήλιος δεν ανατέλλει κι άλλη μία

Το σύγχρονο Rovaniemi είναι η πρωτεύουσα της φινλανδικής Λαπωνίας.

Η φιλανδική Λαπωνία χαρακτηρίζεται από επίπεδο έδαφος και ατέλειωτα κωνοφόρα δάση.

Ο μητροπολιτικός ναός της Kiruna θα μεταφερθεί ολόκληρος σε άλλη τοποθεσία λόγω της έκτασης του ορυχείου.

τουλάχιστον δεν δύει. Τα δέντρα δίνουν τη θέση τους στα βρύα και τους λειχήνες της Τούνδρας,ενώ το έδαφος κάτω από ένα συγκεκριμένο βάθος παραμένει παγωμένο όλο τον χρόνο (Permafrost). Η Αρκτική όμως αλλάζει, συρρικνώνεται. Οι πάγοι λιώνουν με ιλιγγιώδη ταχύτητα και η στάθμη της θάλασσας ανυψώνεται. Το Permafrost λιώνει και αυτό απελευθερώνοντας μεθάνιο που με την σειρά του συμβάλλει στην περαιτέρω αύξηση της θερμοκρασίας. Οι φυσικοί πόροι του Βορρά γίνονται ευκολότερα προσβάσιμοι. Ο επιπλέων πάγος του Βόρειου Παγωμένου Ωκεανού λιώνει κι αυτός θέτοντας σε κίνδυνο την επιβίωση εμβληματικών ειδών όπως η πολική αρκούδα, κι ανοίγοντας τον δρόμο σε μια εντατική ναυσιπλοία που θα επιτείνει το πρόβλημα. Η υπερθέρμανση του πλανήτη, το global warming, δεν μπορεί πια να ανασχεθεί, ενδεχομένως όμως θα μπορούσε να καθυστερήσει, αν όλοι εμείς υιοθετήσουμε έναν πιο συνειδητοποιημένο τρόπο ζωής. Κι αυτός ο πολύτιμος χρόνος που θα κερδηθεί, ίσως επιτρέψει στους ανθρώπους και την φύση της Αρκτικής να προσαρμοστούν και να επιβιώσουν.

Ο επίλογος του ταξιδιού μας στην Αρκτική γράφεται πίσω στην Kiruna της βόρειας Σουηδίας. Φεύγοντας περνάμε εδώ το τελευταίο μας βράδυ στον Βορρά. Η Kiruna είναι μια πόλη 20.000 κατοίκων, 200 χιλιόμετρα βόρεια του Αρκτικού Κύκλου. Οφείλει την ύπαρξή της στο μεγαλύτερο ορυχείο σιδήρου του κόσμου. Κάθε μέρα χιλιάδες άνθρωποι και μηχανές εξορύσσουν σίδηρο αρκετό για την κατασκευή 2.500 αυτοκινήτων. Χρησιμοποιούν γι' αυτό υπόγειους διπλούς αυτοκινητόδρομους μήκους 400 χιλιομέτρων. Το πιο εντυπωσιακό όμως είναι οτι η μισή πόλη θα πρέπει να μεταφερθεί ανατολικότερα, μια που στα έγκατά της ανακαλύφθηκε

άλλο ένα γιγάντιο κοίτασμα σιδήρου. Κι ορισμένα από τα κτίριά της, όπως ο ξύλινος καθεδρικός ναός της, θα μεταφερθούν αυτούσια επιστρατεύοντας την τεχνολογία. Η έννοια της αλλαγής εδώ αποκτά άλλο νόημα!
Οι αναμνήσεις ενός ταξιδιού στον Βορρά, μέσα στην μεγαλοπρεπή παγωμένη φύση, φέρνουν πάντα μια αίσθηση νοσταλγίας και μια διάθεση για επιστροφή, για να βιώσουμε την μαγεία λίγο ακόμη. Όπως και οι αναμνήσεις του χιονιού, μας κάνουν πάλι παιδιά, έτοιμα να εγκαταλείψουμε τις ενήλικες ρουτίνες μας και να παίξουμε. Κι ίσως ακριβώς εδώ να βρίσκεται το μυστικό της μαγείας του παγωμένου Βορρά: ξέρουμε οτι είναι πρόσκαιρος, θα περάσει, θα χαθεί. Το χιόνι θα λιώσει, η θερμοκρασία θα ανέβει και όλα θ' αλλάξουν. Γι' αυτό κι έχουμε χρέος απέναντι στο παιδί μέσα μας αλλά και στα παιδιά αυτού του κόσμου να διαφυλάξουμε την σύνδεσή μας με τον φυσικό κόσμο, να γνωρίσουμε εμείς οι ίδιοι το θαύμα του εύθραυστου πλανήτη μας και να ενθαρρύνουμε τη νέα γενιά να βγει έξω και να βιώσει. Όπως είπε και ο διάσημος εξερευνητής κι ορειβάτης Sir Edmund Hillary: *«Παρά τα όσα έχω δει και βιώσει, πάντα νιώθω τον ίδιο παιδικό ενθουσιασμό όταν αντικρύζω μια χιονισμένη βουνοπλαγιά, και την ίδια παρόρμηση να σκαρφαλώσω και να κυλιστώ εντός της...»*

Προτάσεις για παραπέρα:

Life in the freezer, BBC One. Ντοκυμαντέρ φύσης από τον αξεπέραστο Sir David Attenborough.

Chasing Ice, National Geographic. Βραβευμένο ντοκυμαντέρ φύσης από τον φωτογράφο James Balog που δείχνει με δραματικό τρόπο τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στην Αρκτική.

Και για τους πιο περιπετειώδεις, συμμετοχή σε ορειβατικούς συλλόγους, χειμερινή κολύμβηση ή –γιατί όχι- επικοινωνία με τον Μπάμπη Γκιριτζιώτη και την The Lifetime Experience για να τους ακολουθήσουμε στην επόμενη παγωμένη εξόρμηση!

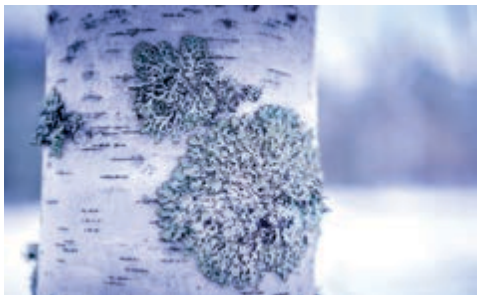

• the lifetime experience •
Babis Giritziotis

Τα τελευταία 20 χρόνια ασχολούμαι επαγγελματικά με τη φωτογραφία, αρχικά με την ταξιδιωτική φωτογραφία, δουλεύοντας για μεγάλες ελληνικές εφημερίδες, όπως η Καθημερινή και η Ελευθεροτυπία, και γνωστά ταξιδιωτικά περιοδικά της χώρας. Στη συνέχεια, πέρασα ως ελεύθερος επαγγελματίας στην ενασχόληση με το βουνό και τις σχετικές δράσεις, όπως mountain bike, ορεινό τρέξιμο, αναρρίχηση, κτλ. Το 2007 ίδρυσα την Go Experience, με κύριο αντικείμενο τη φωτογράφιση αγώνων βουνού.

Με βασικό γνώμονα την αγάπη μου για τα ταξίδια και τη φωτογραφία, αλλά και με την επιθυμία να μεταδώσω τις γνώσεις που απέκτησα όλα αυτά τα χρόνια, το 2017 και σε συνεργασία με την Canon Greece, άρχισα να διοργανώνω κάποια φωτογραφικά workshops σε αγαπημένα μου σημεία της Ελλάδας, που απευθύνονταν σε ερασιτέχνες φωτογράφους διαφόρων επιπέδων.

Βλέποντας ότι το εγχείρημα αυτό είχε θετική ανταπόκριση, σκέφτηκα να πάω ένα βήμα παραπέρα! Με όχημα το ταξιδιωτικό γραφείο The Lifetime Experience, άρχισα να διοργανώνω και λίγο πιο φιλόδοξα ταξίδια. Το κριτήριο για την επιλογή των προορισμών είναι απλό: πρέπει να είναι μέρη που με εμπνέουν φωτογραφικά αλλά και ως άνθρωπο. Από εκεί και πέρα, η συνταγή για τα ταξίδια είναι η εξής: παρεΐστικη ατμόσφαιρα, πολλά χιλιόμετρα, βουνό, χιόνι, μάθημα στο πεδίο και προσεκτικά επιλεγμένα σημεία για το φωτογραφικό τους ενδιαφέρον.

Για το 2021, COVID επιτρέποντος, ελπίζω να επαναλάβουμε το Arctic Crossing στο οποίο συμμετείχε πέρσι ο πολύτιμος συνταξιδιώτης Κυριάκος Οικονομίδης – ο οποίος μας εντυπωσίασε με τις γνώσεις και το χιούμορ του! Πρόκειται για ένα road trip περίπου 3.000 χιλιομέτρων σε τρεις χώρες, στα πλαίσια του οποίου βρισκόμαστε συνεχώς πάνω από τον Αρκτικό Κύκλο. Έτσι, έχουμε την ευκαιρία να φωτογραφίσουμε το Βόρειο Σέλας στα Νησιά Λοφότεν της Νορβηγίας, στη Σουηδία και στο περίφημο Ροβανιέμι της Φινλανδίας.

Μία ακόμη φιλοδοξία για τη χρονιά που έρχεται: να ταξιδέψω ξανά, με γκρουπ αυτή τη φορά, στη Γροιλανδία, την οποία γνώρισα φέτος τον Αύγουστο και στην οποία θέλω να επιστρέφω ξανά και ξανά! Περισσότερα (Αλάσκα, Όλυμπος, Παταγονία!!) στο www.thelifetimeexperience.com.

Babis Giritziotis
Canon Photographer
t: +306974483143
e: b.giritziotis@gmail.com

www.babisgiritziotis.com
www.goexperience.com.gr
www.mountolympussummits.com

babis_giritziotis_photography

© Babis Giritziotis | Canon

© Babis Giritziotis | Canon

© Babis Giritziotis | Canon